נושא: מועדים · פסח

בדיקת חמץ

מהבדיקה בלילה עד השריפה בבוקר

משנה פסחים, פרק א משניות א ו-ד

מצגת לימוד והכנה לבגרות · כיתה י"ב

נוצר בבינה מלאכותית

בואי נחשוב רגע

ליל י"ד בניסן. מה עושים הערב בבית?

נֵר: למה דווקא נר?

נוֹצָה וְכַף: מה עושים איתן?

שַׂקִית: ומה קורה למחרת בבוקר?

תכף נגלה מה המשנה אומרת.

מילון מילים קשות

לפני שקוראות את המשנה, נכיר את המילים

אוֹר לְאַרְבָּעָה עָשָׂר

הלילה שלפני יום י"ד בניסן. "אור" = לשון נקייה ללילה.

לְאוֹר הַנֵּר

בעזרת אור של נר, שנכנס לסדקים ולחורים.

אֵין צָרִיךְ בְּדִיקָה

פטור. לא צריך לבדוק שם.

שָׁעוֹת זְמַנִּיּוֹת

מחלקים את שעות האור של היום ל-12 חלקים שווים.

תּוֹלִין

לא אוכלים ולא שורפים. החמץ "תלוי ועומד".

שׂוֹרְפִין

מבערים את החמץ באש.

המשנה

קראי לאט. כל צבע הוא חלק אחר במשנה

מתי ובמה?

אוֹר לְאַרְבָּעָה עָשָׂר – בּוֹדְקִין אֶת הַחָמֵץ לְאוֹר הַנֵּר.

איפה?

כָּל מָקוֹם שֶׁאֵין מַכְנִיסִין בּוֹ חָמֵץ – אֵין צָרִיךְ בְּדִיקָה.

מקור: משנה פסחים א, א (עד "אין צריך בדיקה"). משנה: נוסח מנוקד שאומת מול ספריא (לפי חומר ההכנה)

למה נר, ולמה בלילה?

שני טעמים פשוטים

אור הנר

אור קטן וממוקד, שמאיר לתוך סדקים וחורים.

בלילה

בני הבית נמצאים בבית, ואין הסחות דעת.

שורה תחתונה: "אור" היא לשון נקייה ללילה.

הכלל: גבולות הבדיקה

"כל מקום שאין מכניסין בו חמץ, אין צריך בדיקה"

חַיָּב בִּבְדִיקָה ✓

מקום שאולי הכניסו אליו חמץ: מטבח, ארון אוכל, תיק בית ספר.

פָּטוּר ✗

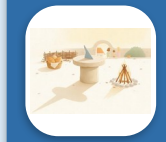
מקום שלא מכניסים אליו אוכל: מחסן עצים, מקלט סגור.

שורה תחתונה: הבדיקה נועדה למצוא חמץ. במקום שחמץ לא מגיע אליו, אין מה לחפש.

המשנה

קראי לאט. כל צבע הוא חלק אחר במשנה

רבי מאיר

רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר, אוֹכְלִין כָּל חָמֵשׁ, וְשׁוֹרְפִין בְּתְחִלַּת שֵׁשׁ.

רבי יהודה

וְרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, אוֹכְלִין כָּל אַרְבַּע, וְתוֹלִין כָּל חָמֵשׁ, וְשׁוֹרְפִין בְּתְחִלַּת שֵׁשׁ:

מקור: משנה פסחים א, ד. משנה: נוסח מנוקד שאומת מול ספריא (לפי חומר ההכנה)

המחלוקת: טבלת שעות

ביום י"ד בניסן, לפי שעות זמניות

	שעה 4	שעה 5	תחילת שעה 6
רבי מאיר	אוכלין	אוכלין	שורפין
רבי יהודה	אוכלין	תולין	שורפין

✓ **למה "תולין"?** גזירה מפני יום מעונן: אדם עלול לטעות ולחשוב שהשעה השביעית (שבה החמץ אסור מן התורה) היא עדיין החמישית (הברטנורא).

מה זה "תולין"?

שלב ביניים לפי רבי יהודה

לֹא אוֹכְלִין ✗

ביום מעונן אדם עלול לחשוב שהשביעית היא עדיין החמישית (הברטנורא).

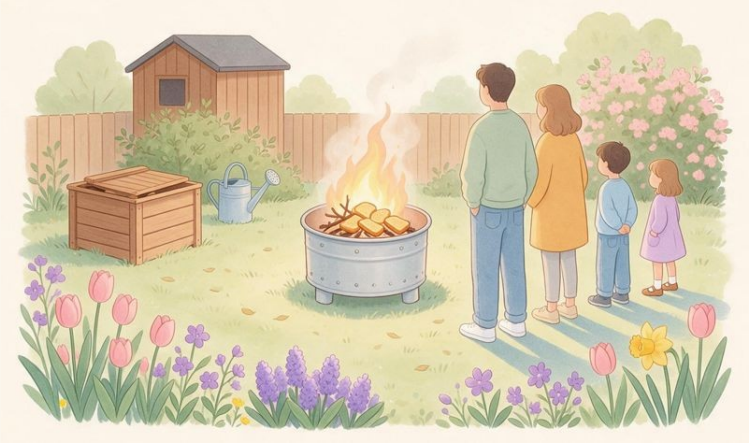
עוֹד לֹא שׁוֹרְפִין

זמן הביעור עוד לא הגיע. אפשר עדיין ליהנות מהחמץ (למשל להאכיל בהמה).

שורה תחתונה: סייג הוא "גדר ביטחון" שמונע טעות.

הרצף: מהבדיקה עד השריפה

ההכנה לפסח שלב אחר שלב

1. **ליל י"ד:** בודקין את החמץ לאור הנר
2. **בוקר י"ד:** אוכלין (ר' מאיר: עד סוף שעה 5, ר' יהודה: עד סוף שעה 4)
3. **שעה 5:** רבי יהודה: תולין
4. **תחילת שעה 6:** שורפין

שאלה למחשבה

מתי סייג עוזר, ומתי הוא מכביד?

רמז: איפה בחיים שלנו כדאי לשים גבול ביטחון מראש?

כתבי כמה שורות במחברת, ושתפי את החברה שלידך.

מה חשוב לזכור

סמני וי על כל שורה שאת כבר יודעת להסביר בעל פה

- ✓ "אור לארבעה עשר" = הלילה שלפני י"ד בניסן. "אור" = לשון נקייה.
- ✓ בודקין לאור הנר: אור ממוקד שמאיר לסדקים ולחורים.
- ✓ מקום שאין מכניסין בו חמץ: אין צריך בדיקה.
- ✓ רבי מאיר: אוכלין כל חמש, שורפין בתחילת שש.
- ✓ רבי יהודה: אוכלין כל ארבע, תולין כל חמש, שורפין בתחילת שש.
- ✓ תולין = גזירה מפני יום מעונן: שלא יחשוב שהשביעית היא החמישית (הברטנורא).

שאלות בסגנון בגרות

עני במחברת. צטטי מן המשנה, והסבירי במילים שלך

1 א. מה פירוש "אור" בפתיחת המשנה, ולמה נבחרה המילה הזאת?

ב. תני דוגמה למקום שחייב בבדיקה, ולמקום שפטור.

2 א. עד מתי מותר לאכול חמץ לפי רבי מאיר, ועד מתי לפי רבי יהודה?

ב. הסבירי מה זה "תולין", ולמה רבי יהודה קבע אותו.

אתן מוכנות!